Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (czwarta izba)

z dnia 16 stycznia 2025 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Udzielanie zamówień publicznych na roboty budowlane – Dyrektywa 2014/24/UE – Artykuł 42 – Specyfikacje techniczne – Sformułowanie – Wyczerpujący charakter wykazu zawartego w art. 42 ust. 3 – Przetarg, w którym wymaga się wykonania robót budowlanych w zakresie kanalizacji przy użyciu rur z kamionki i betonu – Wykluczenie rur z tworzywa sztucznego – Artykuł 42 ust. 4 – Odniesienie do typów lub do konkretnej produkcji – Przypadki, w których odniesieniu powinny towarzyszyć słowa „lub równoważne”

W sprawie C-424/23

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez ondernemingsrechtbank Gent, afdeling Gent (sąd gospodarczy w Gandawie, wydział w Gandawie, Belgia) postanowieniem z dnia 28 czerwca 2023 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 11 lipca 2023 r., w postępowaniu:

DYKA Plastics NV

przeciwko

Fluvius System Operator CV,

TRYBUNAŁ (czwarta izba),

w składzie: K. Lenaerts, prezes Trybunału, pełniący obowiązki prezesa czwartej izby, C. Lycourgos (sprawozdawca), prezes trzeciej izby, S. Rodin, D. Gratsias i O. Spineanu-Matei, sędziowie,

rzecznik generalny: M. Campos Sánchez-Bordona,

sekretarz: A. Lamote, administratorka,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 30 maja 2024 r.,

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

– w imieniu DYKA Plastics NV – S. Van Garsse oraz S. Verhoeven, advocaten,

– w imieniu Fluvius System Operator CV – E. Gypen oraz G. Laenen, advocaten,

* Język postępowania: niderlandzki.

– w imieniu rządu czeskiego – L. Halajová, M. Smolek oraz J. Vláčil, w charakterze pełnomocników,

– w imieniu rządu austriackiego – J. Schmoll oraz C. Pesendorfer, w charakterze pełnomocników,

– w imieniu Komisji Europejskiej – G. Gattinara oraz G. Wils, w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 12 września 2024 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 42 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie zamówień publicznych, uchylającej dyrektywę 2004/18/WE (Dz.U. 2014, L 94, s. 65).

2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy spółką DYKA Plastics NV (zwaną dalej „DYKA") a spółką Fluvius System Operator CV (zwaną dalej „Fluviusem") w przedmiocie udzielenia przez Fluvius zamówień publicznych w zakresie robót budowlanych dotyczących kanalizacji, w ramach których spółka ta wymaga użycia rur kanalizacyjnych z kamionki i betonu.

Ramy prawne

Prawo Unii

3 Motywy 74 i 92 dyrektywy 2014/24 mają następujące brzmienie:

„(74) Specyfikacje techniczne sporządzane przez publicznych nabywców muszą umożliwiać otwarcie zamówień publicznych na konkurencję oraz realizację celów w zakresie zrównoważonego rozwoju. W tym celu należy umożliwić składanie ofert odzwierciedlających różnorodność rozwiązań technicznych, norm i specyfikacji technicznych na rynku, w tym ofert opracowanych na podstawie kryteriów wykonania związanych z cyklem życia procesu produkcji robót budowlanych, dostaw i usług oraz ich zgodności z zasadą zrównoważonego rozwoju.

W związku z powyższym specyfikacje techniczne powinny być opracowywane w taki sposób, aby uniknąć sztucznego zawężania konkurencji poprzez wymogi, które faworyzują konkretnego wykonawcę, odzwierciedlając kluczowe cechy dostaw, usług lub robót budowlanych oferowanych zwykle przez tego wykonawcę. Opracowanie specyfikacji technicznych pod względem wymagań wydajnościowych i funkcjonalnych zasadniczo umożliwia optymalne osiągnięcie tego celu. Wymagania funkcjonalne i odnoszące się do wydajności są również odpowiednim środkiem sprzyjającym innowacji w zamówieniach publicznych i powinny być stosowane jak najszerzej. W przypadku odwołania do normy europejskiej albo, w przypadku jej braku, do normy krajowej, oferty oparte na równoważnych rozwiązaniach powinny być brane pod uwagę przez instytucje zamawiające. […]

[…]

[…]

(92) Oceniając najlepszą relację jakości do ceny, instytucje zamawiające powinny określić kryteria ekonomiczne i jakościowe dotyczące przedmiotu zamówienia, na podstawie których przeprowadzą ocenę. Kryteria te powinny zatem umożliwić ocenę porównawczą poziomu wykonania oferowanego w każdej z ofert w kontekście przedmiotu zamówienia określonego w specyfikacji technicznej. […]

[…]”.

4 Zgodnie z art. 1 ust. 2 tej dyrektywy, zatytułowanym „Przedmiot i zakres stosowania”:

„Zamówienie w rozumieniu niniejszej dyrektywy stanowi nabycie – w drodze zamówienia publicznego – robót budowlanych, dostaw lub usług przez co najmniej jedną instytucję zamawiającą od wykonawców wybranych przez te instytucje zamawiające, niezależnie od tego, czy roboty budowlane, dostawy lub usługi przeznaczone są do celów publicznych”.

5 Artykuł 18 tej dyrektywy, zatytułowany „Zasady udzielania zamówień”, stanowi w ust. 1:

„Instytucje zamawiające zapewniają równe i niedyskryminacyjne traktowanie wykonawców oraz działają w sposób przejrzysty i proporcjonalny.

Zamówień nie organizuje się w sposób mający na celu wyłączenie zamówienia z zakresu zastosowania niniejszej dyrektywy lub sztuczne zawężanie konkurencji. Uznaje się, że konkurencja została sztucznie zawężona, gdy zamówienie zostało zorganizowane z zamiarem nieuzasadnionego działania na korzyść lub niekorzyść niektórych wykonawców”.

6 Zgodnie z art. 42 tej dyrektywy, zatytułowanym „Specyfikacje techniczne”:

„1. Specyfikacje techniczne, zdefiniowane w załączniku VII pkt 1, określa się w dokumentach zamówienia. W specyfikacjach technicznych określa się wymagane cechy robót budowlanych, usług lub dostaw.

Cechy te mogą również odnosić się do określonego procesu lub metody produkcji lub realizacji wymaganych robót budowlanych, dostaw lub usług lub do konkretnego procesu innego etapu ich cyklu życia, nawet jeżeli te czynniki nie są ich istotnym elementem, pod warunkiem że są one związane z przedmiotem zamówienia oraz są proporcjonalne do jego wartości i celów.

[…]

2. Specyfikacje techniczne zapewniają równy dostęp wykonawców do postępowania o udzielenie zamówienia i nie tworzą nieuzasadnionych przeszkód dla otwarcia zamówienia publicznego na konkurencję.

3. Bez uszczerbku dla obowiązujących krajowych reguł technicznych, w zakresie, w jakim są one zgodne z prawem unijnym, specyfikacje techniczne formułuje się w jeden z poniższych sposobów:

a) w kategoriach wymagań wydajnościowych lub funkcjonalnych, w tym aspektów środowiskowych, pod warunkiem że parametry są dostatecznie precyzyjne, aby umożliwić oferentom ustalenie przedmiotu zamówienia, a instytucjom zamawiającym udzielenie zamówienia;

b) poprzez odniesienie do specyfikacji technicznych oraz, w kolejności preferencji, do: norm krajowych przenoszących normy europejskie, europejskich ocen technicznych, wspólnych specyfikacji technicznych, norm międzynarodowych, innych systemów referencji technicznych ustanowionych przez europejskie organy normalizacyjne lub – w przypadku ich braku – do norm krajowych, krajowych aprobat technicznych lub krajowych specyfikacji technicznych dotyczących projektowania, wyliczeń i realizacji robót budowlanych oraz wykorzystania dostaw; każdemu odniesieniu towarzyszą słowa »lub równoważne«;

c) w kategoriach wymagań wydajnościowych lub funkcjonalnych, o których mowa w lit. a), z odniesieniem do specyfikacji technicznych wymienionych w lit. b) stanowiących środek domniemania zgodności z tego rodzaju wymaganiami wydajnościowymi lub funkcjonalnymi;

d) poprzez odniesienie do specyfikacji technicznych wymienionych w lit. b) w zakresie określonych cech oraz poprzez odniesienie do wymagań wydajnościowych lub funkcjonalnych, o których mowa w lit. a), w zakresie innych cech.

4. Jeżeli nie uzasadnia tego przedmiot zamówienia, specyfikacje techniczne nie zawierają odniesienia do konkretnej marki lub źródła, ani do szczególnego procesu, który charakteryzuje produkty lub usługi dostarczane przez konkretnego wykonawcę, ani do znaku handlowego, patentu, typu bądź konkretnego pochodzenia lub produkcji, które to odniesienie mogłoby prowadzić do uprzywilejowania lub wyeliminowania pewnych przedsiębiorstw lub produktów. W wyjątkowych przypadkach dopuszcza się stosowanie takich odniesień, jeżeli niemożliwe jest opisanie przedmiotu zamówienia w wystarczająco precyzyjny i zrozumiały sposób zgodnie z ust. 3. Takim odniesieniom towarzyszą słowa »lub równoważne«.

[…]”.

7 Załącznik VII do dyrektywy 2014/24, zatytułowany „Definicje niektórych specyfikacji technicznych”, stanowi:

„Do celów niniejszej dyrektywy:

1) »specyfikacja techniczna« […]:
   a) w przypadku zamówień publicznych na roboty budowlane, oznacza całość zaleceń technicznych zawartych w szczególności w dokumentach zamówienia, określających wymagane cechy materiału, produktu lub dostawy, odpowiadające przeznaczeniu zamierzonemu przez instytucję zamawiającą; charakterystyka ta obejmuje poziomy oddziaływania na środowisko i klimat, dostosowanie projektu do wszystkich potrzeb (w tym dostępność dla osób niepełnosprawnych) oraz ocenę zgodności, wydajność, bezpieczeństwo lub wymiary, w tym procedury dotyczące zapewnienia jakości, terminologię, symbole, testy i metody testowania, opakowanie, oznakowanie i etykietowanie, instrukcje użytkowania oraz procesy i metody produkcji na każdym etapie cyklu życia obiektów budowlanych; charakterystyka ta obejmuje również zasady dotyczące projektowania i kosztorysowania, warunki testowania, kontroli i odbioru obiektów budowlanych, metod i technik budowy oraz wszelkie pozostałe warunki techniczne, które instytucja zamawiająca może określić, na mocy przepisów ogólnych lub szczególnych, w odniesieniu do ukończonych obiektów budowlanych oraz materiałów lub części, z których są one wykonane;

[…]”.

Prawo belgijskie

8 Artykuł 4 wet inzake overheidsopdrachten (ustawy o zamówieniach publicznych) z dnia 17 czerwca 2016 r. (*Belgisch Staatsblad* z dnia 14 lipca 2016 r., s. 44219) stanowi w akapicie pierwszym:

„Instytucje zamawiające zapewniają równe i niedyskryminacyjne traktowanie wykonawców oraz działają w sposób przejrzysty i proporcjonalny”.

9 Artykuł 5 ust. 1 tej ustawy ma następujące brzmienie:

„Instytucja zamawiająca nie może zorganizować zamówienia publicznego w sposób mający na celu wyłączenie zamówienia z zakresu zastosowania tej ustawy lub sztuczne zawężanie konkurencji. Uznaje się, że konkurencja została sztucznie zawężona, gdy zamówienie zostało zorganizowane z zamiarem nieuzasadnionego działania na korzyść lub niekorzyść niektórych wykonawców.

[…]”.

10 Artykuł 53 ust. 2–4 wspomnianej ustawy stanowi:

„2. Specyfikacje techniczne zapewniają równy dostęp wykonawców do postępowania o udzielenie zamówienia i nie mogą powodować powstania nieuzasadnionych przeszkód w otwarciu zamówień publicznych na konkurencję.

3. Bez uszczerbku dla obowiązujących krajowych reguł technicznych, w zakresie, w jakim są one zgodne z prawem unijnym, specyfikacje techniczne formułuje się w jeden z poniższych sposobów:

1) w kategoriach wymagań wydajnościowych lub funkcjonalnych, w tym aspektów środowiskowych, pod warunkiem że parametry są dostatecznie precyzyjne, aby umożliwić oferentom ustalenie przedmiotu zamówienia, a instytucjom zamawiającym udzielenie zamówienia;

2) poprzez odniesienie do specyfikacji technicznych oraz, w kolejności, do: norm krajowych przenoszących normy europejskie, europejskich ocen technicznych, wspólnych specyfikacji technicznych, norm międzynarodowych, innych systemów referencji technicznych ustanowionych przez europejskie organy normalizacyjne lub – w przypadku ich braku – do norm krajowych, krajowych aprobat technicznych lub krajowych specyfikacji technicznych dotyczących projektowania, wyliczeń i realizacji robót budowlanych oraz wykorzystania dostaw. Każdemu odniesieniu towarzyszą słowa »lub równoważne«;

3) w kategoriach wymagań wydajnościowych lub funkcjonalnych, o których mowa w pkt 1, z odniesieniem do specyfikacji wymienionych w pkt 2 stanowiących środek domniemania zgodności z tego rodzaju wymaganiami wydajnościowymi lub funkcjonalnymi;

4) przez odniesienie do specyfikacji, o których mowa w pkt 2, dla niektórych charakterystyk, oraz do charakterystyki i wymagań w zakresie funkcjonalności, o których mowa w pkt 1 – dla innych charakterystyk.

4. Specyfikacje techniczne nie zawierają odniesienia do konkretnej marki lub źródła ani do szczególnego procesu, który charakteryzuje produkty lub usługi dostarczane przez konkretnego wykonawcę, ani do znaku handlowego, patentu, typu bądź konkretnego pochodzenia lub

produkcji, które to odniesienie mogłoby prowadzić do uprzywilejowania lub wyeliminowania pewnych przedsiębiorstw lub produktów.

Takie wskazanie lub odniesienie jest dozwolone w wyjątkowych przypadkach jedynie:

1) jeżeli nie byłoby możliwe przedstawienie wystarczająco dokładnego i zrozumiałego opisu przedmiotu zamówienia zgodnie z ust. 3;

2) jeżeli jest to uzasadnione przedmiotem zamówienia.

W przypadku, o którym mowa w akapicie drugim pkt 1, do odniesienia należy dołączyć słowa »lub równoważne«.

[…]”.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

11 Fluvius jest spółką prawa belgijskiego odpowiedzialną w Regionie Flamandzkim za budowę, zarządzanie i utrzymanie szeregu sieci użyteczności publicznej, w tym sieci kanalizacyjnej.

12 Publikując ogłoszenia o zamówieniu na instalację lub wymianę kanalizacji, Fluvius wymaga stosowania rur z kamionki do systemów odprowadzania ścieków i rur z betonu do systemów odprowadzania wody deszczowej. Stosowanie innych materiałów jest dozwolone jedynie w szczególnych okolicznościach technicznych.

13 Jako producent i dostawca plastikowych rur kanalizacyjnych DYKA uważa, że jej wykluczenie z postępowań o udzielenie zamówienia publicznego organizowanych przez Fluvius narusza zasady udzielania zamówień publicznych ustanowione w art. 4, 5 i 53 ustawy o zamówieniach publicznych, które wdrażają art. 18 i 42 dyrektywy 2014/24.

14 W dniu 4 czerwca 2020 r. DYKA wezwała Fluviusa do dostosowania swoich przetargów w taki sposób, aby w ich ramach można było zaoferować rury kanalizacyjne z plastiku.

15 Ponadto w dniu 7 października 2020 r. DYKA zwróciła się do Fluviusu o wyjaśnienie w dokumentacji przetargowej dotyczącej zamówienia publicznego na instalację kanalizacji w gminie Beringen (Belgia) powodów, dla których rury z plastiku były wykluczone z tego zamówienia.

16 W odpowiedzi z dnia 15 października 2020 r. Fluvius potwierdził, że akceptowane są wyłącznie rury z kamionki do odprowadzania ścieków, oraz z betonu do odprowadzania wody deszczowej. Uważa on, że nie powinien dodatkowo uzasadniać tego wyboru materiałów.

17 DYKA wystąpiła do ondernemingsrechtbank Gent, afdeling Gent (sądu gospodarczego w Gandawie, wydział w Gandawie, Belgia), będącego sądem odsyłającym, żądając nakazania Fluviusowi zaprzestania tej praktyki i zasądzenia od tej spółki odszkodowania.

18 Fluvius podnosi przed tym sądem, że wybór domyślny, to znaczy w braku szczególnych okoliczności technicznych, rur kanalizacyjnych z kamionki i betonu jest uzasadniony, w szczególności z punktu widzenia trwałości. Uważa on w istocie, że taki wymóg nie narusza zasad określonych w art. 18 i 42 dyrektywy 2014/24.

19 Sąd odsyłający zauważa, że z art. 42 dyrektywy 2014/24 wynika, iż specyfikacje techniczne powinny być opracowywane w taki sposób, aby uniknąć sztucznego zawężania konkurencji. Jak wynika z art. 42 ust. 3 w związku z motywem 74 tej dyrektywy, sformułowanie specyfikacji technicznych pod względem wymagań wydajnościowych i funkcjonalnych zasadniczo umożliwia optymalne osiągnięcie celu otwarcia na konkurencję.

20 Sąd ten nie wyklucza, że art. 42 ust. 3 dyrektywy 2014/24 należy interpretować w ten sposób, że instytucja zamawiająca jest zobowiązana do sformułowania specyfikacji technicznych w jeden ze sposobów wymienionych w tym przepisie. Tymczasem wydaje się, że sformułowanie użyte przez Fluvius, polegające na odwołaniu się do rur z kamionki i betonu, nie wchodzi w zakres żadnego z tych sposobów, a ponadto skutkuje wyeliminowaniem niektórych przedsiębiorstw lub niektórych produktów, co może wchodzić w zakres zakazu ustanowionego w art. 42 ust. 4 tej dyrektywy. Mogłoby z tego wynikać, że zasady określone w art. 18 ust. 1 i art. 42 ust. 2 tej dyrektywy zostały naruszone.

21 W tych okolicznościach ondernemingsrechtbank Gent, afdeling Gent (sąd gospodarczy w Gandawie, wydział w Gandawie) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy art. 42 ust. 3 dyrektywy [2014/24] należy interpretować tak, że zawarty w nim wykaz sposobów sporządzania specyfikacji technicznych ma charakter wyczerpujący, a w konsekwencji instytucja zamawiająca ma obowiązek sformułować specyfikacje techniczne w ramach swoich zamówień publicznych zgodnie z jednym z przewidzianych w tym przepisie sposobów?

2) Czy art. 42 ust. 4 dyrektywy [2014/24] należy interpretować w ten sposób, że odniesienia do rur kanalizacyjnych z kamionki i betonu (w zależności od danego rodzaju instalacji kanalizacyjnej), które zawarte są w specyfikacjach technicznych zamówień, należy potraktować jak jedno lub więcej z odniesień wymienionych w tymże przepisie, na przykład jako odniesienia do konkretnych typów czy też konkretnych metod produkcji rur?

3) Czy art. 42 ust. 4 dyrektywy [2014/24] należy interpretować w ten sposób, że odniesienia do jednego konkretnego produktu, które zawarte są w specyfikacjach technicznych zamówień – na przykład odniesienia do rur kanalizacyjnych z kamionki i betonu (w zależności od danego rodzaju instalacji kanalizacyjnej) jako konkretnego rozwiązania technicznego – wywołują od razu wskazany w tym przepisie skutek (tj. »które to odniesienie mogłoby prowadzić do uprzywilejowania lub wyeliminowania pewnych przedsiębiorstw lub produktów«), ponieważ prowadzą do tego, że przedsiębiorstwa, które oferują rozwiązania alternatywne względem określonego produktu, zostają a priori wykluczone, a tym samym poszkodowane, mimo że rzeczony produkt mogą oferować różne, konkurujące ze sobą przedsiębiorstwa, czy też wymaga się tu raczej braku jakiejkolwiek formy konkurencji w odniesieniu do rzeczonego produktu – na przykład rur kanalizacyjnych z kamionki i betonu (w zależności od danego rodzaju instalacji kanalizacyjnej) – a o wystąpieniu wspomnianego skutku mowa jest jedynie wówczas, gdy rzeczony produkt jest charakterystyczny dla jednego konkretnego przedsiębiorstwa, które jako jedyne oferuje go na rynku?

4) Czy art. 42 ust. 2 dyrektywy [2014/24] należy interpretować w ten sposób, że stwierdzone naruszenie art. 42 ust. 3 dyrektywy [2014/24] lub art. 42 ust. 4 dyrektywy [2014/24] w związku z niezgodnym z prawem stosowaniem odniesień w specyfikacjach technicznych zamówień – na przykład do rur kanalizacyjnych z kamionki i betonu (w zależności od danego rodzaju instalacji kanalizacyjnej) – powoduje tym samym również naruszenie art. 42 ust. 2 dyrektywy [2014/24] oraz powiązanego z nim art. 18 ust. 1 dyrektywy [2014/24]?".

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

Uwagi wstępne

22 Na wstępie należy zauważyć, że w swoich uwagach na piśmie Komisja Europejska zastanawia się nad mającą zastosowanie dyrektywą.

23 Należy przypomnieć, że pytanie prejudycjalne należy badać w świetle wszystkich postanowień traktatów i przepisów prawa pochodnego, które mogą mieć znaczenie dla przedstawionego problemu. Okoliczność, iż sąd odsyłający zadał pytanie, powołując się na określone przepisy prawa Unii, nie stoi zatem na przeszkodzie temu, by Trybunał udzielił temu sądowi wszelkich wskazówek dotyczących wykładni, które mogą być pomocne w rozstrzygnięciu rozpatrywanej przezeń sprawy, niezależnie od tego, czy sąd ten powołał się na nie w treści pytań (wyrok z dnia 16 czerwca 2022 r., Obshtina Razlog, C-376/21, EU:C:2022:472, pkt 51 i przytoczone tam orzecznictwo).

24 Fluvius odpowiada za instalację, zarządzanie i utrzymanie sieci kanalizacyjnych. Roboty budowlane związane z tą działalnością są zasadniczo regulowane przez dyrektywę 2014/24 zgodnie z jej art. 1 ust. 2.

25 Jednakże art. 10 ust. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/25/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych, uchylającej dyrektywę 2004/17/WE (Dz.U. 2014, L 94, s. 243) przewiduje, że w zakres stosowania tej dyrektywy wchodzi działalność związana z transportem, dystrybucją lub dostawą wody pitnej. Artykuł 10 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2014/25 uściśla w tym względzie, że zamówienia lub konkursy udzielane lub organizowane przez podmioty zamawiające prowadzące działalność, o której mowa w ust. 1 tego artykułu i związane z odprowadzaniem lub oczyszczaniem ścieków, są również objęte zakresem stosowania tej dyrektywy.

26 Z wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym nie wynika, czy Fluvius, jako instytucja zamawiająca, prowadzi działalność związaną z transportem, dystrybucją lub dostawą wody pitnej. Niemniej jednak na rozprawie Fluvius, popierany przez Komisję i DYKA, twierdził, że nie prowadzi działalności w tej dziedzinie. Wydaje się zatem, z zastrzeżeniem weryfikacji przez sąd odsyłający, że w niniejszej sprawie zastosowanie ma dyrektywa 2014/24.

27 W każdym razie należy zauważyć, że przepisy dotyczące specyfikacji technicznych w dyrektywie 2014/24 i dyrektywie 2014/25 są zasadniczo takie same.

W przedmiocie pytania pierwszego

28 Poprzez pytanie pierwsze sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 42 ust. 3 dyrektywy 2014/24 należy interpretować w ten sposób, że zawarte w tym przepisie wyliczenie metod formułowania specyfikacji technicznych ma charakter wyczerpujący.

29 W tym względzie należy zauważyć, że zgodnie z art. 42 ust. 3 dyrektywy 2014/24 specyfikacje techniczne są formułowane bądź to zgodnie z lit. a) tego przepisu w kategoriach wymagań wydajnościowych lub funkcjonalnych, bądź zgodnie z lit. b) tego przepisu poprzez odniesienie do specyfikacji technicznych oraz, w kolejności preferencji, do: norm krajowych przenoszących normy europejskie, europejskich ocen technicznych, wspólnych specyfikacji technicznych, norm międzynarodowych, innych systemów referencji technicznych ustanowionych przez europejskie organy normalizacyjne lub – w przypadku ich braku – do norm krajowych, krajowych aprobat technicznych lub krajowych specyfikacji technicznych dotyczących projektowania, wyliczeń i realizacji robót budowlanych oraz wykorzystania dostaw, bądź też zgodnie z lit. c) lub d) tego przepisu poprzez kombinację tych dwóch sposobów. Nie istnieje hierarchia metod formułowania specyfikacji technicznych wymienionych w art. 42 ust. 3 lit. a)–d) (zob. podobnie wyrok z dnia 25 października 2018 r., Roche Lietuva, C-413/17, EU:C:2018:865, pkt 26, 28).

30 Jak wynika ze zdania „specyfikacje techniczne formułuje się w jeden z poniższych sposobów”, poprzedzającego wskazane lit. a)–d), instytucja zamawiająca jest zobowiązana do sformułowania specyfikacji technicznych zgodnie z jedną z tych liter, a nie według innej metody. W związku z tym art. 42 ust. 3 dyrektywy 2014/24 należy rozumieć, jak zauważył w istocie rzecznik generalny w pkt 44 opinii, w ten sposób, że wymienia on w sposób wyczerpujący metody formułowania specyfikacji technicznych, które powinny znajdować się w dokumentacji przetargowej. Gdyby bowiem prawodawca Unii zamierzał dopuścić dodatkowe metody, wyraziłby swą wolę, używając odpowiedniego sformułowania, takiego jak „mogą być formułowane”.

31 Wykładni tej nie podważa uściślenie zawarte na początku art. 42 ust. 3 dyrektywy 2014/24, zgodnie z którym przepis ten pozostaje „[b]ez uszczerbku dla wiążących krajowych przepisów technicznych, w zakresie, w jakim są one zgodne z prawem unijnym”. Uściślenie to może wprawdzie, w przypadku istnienia krajowego przepisu technicznego, prowadzić do sytuacji, w których instytucje zamawiające mogą odstąpić od zasady ustanowionej w owym art. 42 ust. 3, jednak samo w sobie nie zmienia znaczenia tej zasady. Jeżeli, tak jak w niniejszej sprawie, nie powołano się na żaden „wiążący krajowy przepis techniczny”, specyfikacje techniczne powinny, bez uszczerbku dla art. 42 ust. 4 tej dyrektywy, być sporządzane zgodnie z jedną z metod przewidzianych w tymże art. 42 ust. 3 lit. a)–d).

32 Wykładni tej nie podważa również zawarte w art. 42 ust. 4 zdanie drugie dyrektywy 2014/24 wskazanie, zgodnie z którym mogą istnieć przypadki, w których „niemożliwe jest opisanie przedmiotu zamówienia w wystarczająco precyzyjny i zrozumiały sposób zgodnie z [tymże art. 42] ust. 3”.

33 Zgodnie z art. 42 ust. 4 zdania drugie i trzecie tej dyrektywy instytucja zamawiająca może w takich przypadkach wyjątkowo zastosować odniesienie do konkretnej marki lub źródła, do szczególnego procesu lub innego szczególnego elementu wskazanego w art. 42 ust. 4 zdanie pierwsze, wraz ze słowami „lub równoważne”.

34 Jeżeli odstępstwo to ma zastosowanie ze względu na brak możliwości przedstawienia wystarczająco precyzyjnego i zrozumiałego opisu przedmiotu zamówienia na podstawie art. 42 ust. 3 dyrektywy 2014/24, instytucja zamawiająca może zawrzeć w specyfikacjach technicznych odniesienie do elementów, których wskazanie jest co do zasady zakazane na mocy art. 42 ust. 4 zdanie pierwsze tej dyrektywy, pod warunkiem że odniesieniu temu towarzyszą słowa „lub równoważne".

35 Ponadto, jako że art. 42 ust. 4 dyrektywy 2014/24 stanowi w zdaniu pierwszym, że zakaz posługiwania się wymienionymi w nim odniesieniami nie ma zastosowania, jeżeli takie odniesienie jest uzasadnione przedmiotem zamówienia, należy uznać, że przypadek ten stanowi, podobnie jak przypadek przewidziany w art. 42 ust. 4 zdanie drugie tej dyrektywy, o którym mowa w pkt 32–34 niniejszego wyroku, odstępstwo od wyłącznego stosowania metod formułowania specyfikacji technicznych wymienionych w art. 42 ust. 3 owej dyrektywy.

36 Niemniej jednak poza przypadkami wymienionymi w art. 42 ust. 4 tej dyrektywy i w braku jakichkolwiek wiążących krajowych przepisów technicznych w rozumieniu ust. 3 tego artykułu wykaz metod formułowania specyfikacji technicznych wymienionych w art. 42 ust. 3 lit. a)–d) owej dyrektywy należy uznać za wyczerpujący.

37 Jak wynika z całości powyższych rozważań, wykładnia przedstawiona w pkt 30 niniejszego wyroku, która jasno wynika z wyrażenia „formułuje się w jeden z poniższych sposobów" zawartego w art. 42 ust. 3 dyrektywy 2014/24, narzuca się co do zasady, czyli bez uszczerbku dla uściślenia zawartego na początku tego przepisu oraz w art. 42 ust. 4 tej dyrektywy. Mając na względzie utrwalone orzecznictwo Trybunału, zgodnie z którym, jeżeli znaczenie przepisu prawa Unii wynika jednoznacznie z samego jego brzmienia, Trybunał nie może od niego odejść (wyrok z dnia 4 października 2024 r., Agentsia po vpisvaniyata, C-200/23, EU:C:2024:827, pkt 56 i przytoczone tam orzecznictwo), nie ma potrzeby dalszego badania zakresu owego art. 42 ust. 3.

38 W związku z tym odpowiedź na pytanie pierwsze brzmi: art. 42 ust. 3 dyrektywy 2014/24 należy interpretować w ten sposób, że zawarte w tym przepisie wyliczenie metod formułowania specyfikacji technicznych ma charakter wyczerpujący, bez uszczerbku dla wiążących krajowych przepisów technicznych, które są zgodne z prawem Unii w rozumieniu tego przepisu, i bez uszczerbku dla art. 42 ust. 4 tej dyrektywy.

W przedmiocie pytań drugiego i trzeciego

39 Poprzez pytania drugie i trzecie, które należy rozpatrzyć łącznie, sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 42 ust. 4 dyrektywy 2014/24 należy interpretować w ten sposób, że instytucje zamawiające mogą określić w specyfikacjach technicznych zamówienia publicznego na roboty budowlane, z jakich materiałów powinny być wytworzone produkty oferowane przez oferentów.

40 W tym względzie należy na wstępie zauważyć, że w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego na roboty budowlane sformułowanie specyfikacji technicznych ma na celu, zgodnie z art. 42 ust. 1 dyrektywy 2014/24, zdefiniowanie „wymaganych cech robót budowlanych". W zakresie, w jakim specyfikacje techniczne określają te cechy, definiują one, jak wynika z motywu 92 tej dyrektywy, sam przedmiot zamówienia publicznego.

41 Specyfikacje te mogą obejmować w szczególności, zgodnie z pkt 1 lit. a) załącznika VII do tej dyrektywy, wymagane cechy „produktu lub dostawy, odpowiadające przeznaczeniu zamierzonemu przez instytucję zamawiającą". Cechy te obejmują w szczególności wszystkie

„warunki techniczne, które instytucja zamawiająca może określić, na mocy przepisów ogólnych lub szczególnych, w odniesieniu do ukończonych obiektów budowlanych oraz materiałów lub części, z których są one wykonane”.

42 O ile instytucjom zamawiającym przysługuje szeroki zakres uznania w tym zakresie, uzasadniony tym, że najlepiej znają one dostawy, których potrzebują, oraz wymogi, które muszą zostać spełnione, aby osiągnąć pożądane rezultaty, o tyle dyrektywa 2014/24 ustanawia jednak pewne ograniczenia, których muszą one przestrzegać. Muszą one zapewniać, zgodnie z art. 42 ust. 2 dyrektywy 2014/24 w związku z jej art. 18 ust. 1, by specyfikacje techniczne umożliwiały równy dostęp wykonawców do postępowania o udzielenie zamówienia i nie tworzyły nieuzasadnionych przeszkód dla otwarcia zamówienia publicznego na konkurencję (zob. podobnie wyrok z dnia 25 października 2018 r., Roche Lietuva, C-413/17, EU:C:2018:865, pkt 29–33).

43 W podobnym duchu z motywu 74 tej dyrektywy wynika, że specyfikacje techniczne sformułowane w celu udzielenia zamówienia publicznego powinny otwierać to zamówienie publiczne na konkurencję, a tym samym umożliwiać składanie ofert odzwierciedlających w szczególności różnorodność rozwiązań technicznych istniejących na rynku (zob. podobnie wyroki: z dnia 25 października 2018 r., Roche Lietuva, C-413/17, EU:C:2018:865, pkt 36; z dnia 24 października 2024 r., Obshtina Pleven, C-513/23, EU:C:2024:917, pkt 36).

44 Ów motyw 74 precyzuje, że sformułowanie specyfikacji technicznych pod względem wymagań wydajnościowych i funkcjonalnych zasadniczo umożliwia optymalne osiągnięcie celu, jakim jest otwarcie na konkurencję, i że w związku z tym ta metoda formułowania, która promuje innowacje w dziedzinie zamówień publicznych, powinna być stosowana w możliwie najszerszym zakresie.

45 Ten sposób sformułowania specyfikacji technicznych, o którym mowa w art. 42 ust. 3 lit. a) dyrektywy 2014/24, pozwala bowiem każdemu wykonawcy, którego wyroby spełniają wymogi wydajnościowe i funkcjonalne określone przez instytucję zamawiającą, na złożenie oferty, niezależnie w szczególności od procesu wytwarzania jego wyrobów i materiału, z którego są one wykonane.

46 Aby metoda formułowania przewidziana w art. 42 ust. 3 lit. b) dyrektywy 2014/24 również gwarantowała odpowiednie otwarcie na konkurencję, prawodawca Unii przewidział, że specyfikacjom technicznym sformułowanym zgodnie z tą metodą musi towarzyszyć wzmianka „lub równoważne”.

47 Ponieważ otwarcie na konkurencję jest zatem zagwarantowane w przypadku zastosowania jednej z metod, o których mowa w art. 42 ust. 3 lit. a) i b) dyrektywy 2014/24, jest ono również zagwarantowane w przypadkach, o których mowa w art. 42 ust. 3 lit. c) i d) tej dyrektywy, polegających na połączeniu tych dwóch metod.

48 Natomiast włączenie do specyfikacji technicznych odniesienia do „konkretnej marki lub źródła, [lub] do szczególnego procesu, który charakteryzuje produkty lub usługi dostarczane przez konkretnego wykonawcę”, względnie do „znaku handlowego, patentu, typu bądź konkretnego pochodzenia lub produkcji, które to odniesienie mogłoby prowadzić do uprzywilejowania lub wyeliminowania pewnych przedsiębiorstw lub produktów” jest zasadniczo zabronione na mocy art. 42 ust. 4 tej dyrektywy.

49 Tego rodzaju odniesienia, dalekie od przyczynienia się do otwarcia zamówienia publicznego na konkurencję, skutkują bowiem jej ograniczeniem.

50 Niemniej jednak, w drodze wyjątku, instytucja zamawiająca może w dokumentach zamówienia zawierających specyfikacje techniczne umieścić odniesienie, o którym mowa w art. 42 ust. 4 dyrektywy 2014/24, pod warunkiem że – jak zasadniczo przewiduje to zdanie drugie tego przepisu – wymogi wydajnościowe lub funkcjonalne zgodnie z art. 42 ust. 3 lit. a) tej dyrektywy lub specyfikacje zgodnie z art. 42 ust. 3 lit. b) tej dyrektywy, lub ich kombinacja, nie pozwalają same w sobie na przedstawienie wystarczająco precyzyjnego i zrozumiałego opisu przedmiotu zamówienia. W takim przypadku instytucja zamawiająca powinna, zgodnie ze zdaniem trzecim w art. 42 ust. 4 tej dyrektywy, dołączyć do tego odniesienia wzmiankę „lub równoważne".

51 Ponadto, jak wynika z zawartego w art. 42 ust. 4 zdanie pierwsze dyrektywy 2014/24 wyrażenia „jeżeli nie uzasadnia tego przedmiot zamówienia", odniesienia, o których mowa w tym przepisie, można poczynić również wtedy, gdy jest to zgodne z prawem w świetle przedmiotu zamówienia. Ze względu na jego umiejscowienie na początku tego ust. 4 i na użycie słów „jeżeli nie" przypadek ten, który różni się od przypadku przewidzianego w art. 42 ust. 4 zdanie drugie, należy rozumieć jako okoliczność, która pozwala instytucji zamawiającej wykluczyć samą możliwość zastosowania normatywnej treści tego ust. 4, która zawiera zasadniczy zakaz ustanowiony w zdaniu pierwszym tego ustępu, wyjątek od tego zakazu przewidziany w jego zdaniu drugim oraz przewidziany w zdaniu trzecim wymóg dodania, w przypadku zastosowania tego wyjątku, słów „lub równoważne".

52 W konsekwencji, jeżeli odniesienie takie jak to, o którym mowa w art. 42 ust. 4 dyrektywy 2014/24, jest uzasadnione przedmiotem zamówienia, może ono zostać wprowadzone do specyfikacji technicznych bez zastosowania zakazu ustanowionego w zdaniu pierwszym tego przepisu ani warunków przewidzianych w jego zdaniach drugim i trzecim.

53 Ten przypadek, o którym mowa w sformułowaniu „jeżeli nie uzasadnia tego przedmiot zamówienia", należy pod rygorem naruszenia celu otwarcia zamówień publicznych na konkurencję interpretować zawężająco, tak by obejmował on jedynie sytuacje, w których wymóg dotyczący używania produktu określonego typu lub pochodzenia, a nawet znaku handlowego lub produktu uzyskanego na podstawie określonego patentu lub procesu nieuchronnie wynika w sposób nieunikniony z przedmiotu zamówienia.

54 To właśnie w świetle wszystkich przedstawionych powyżej wyjaśnień w przedmiocie zakresu art. 42 dyrektywy 2014/24 do sądu odsyłającego należało będzie dokonanie oceny, czy Fluvius może za pomocą specyfikacji technicznych, które formułuje w celu udzielenia zamówień publicznych na roboty budowlane dotyczące kanalizacji, ograniczyć swe przetargi do wykonawców dostarczających rury kanalizacyjne z kamionki do odprowadzania ścieków i rury z betonu do odprowadzania wody deszczowej.

55 O ile wyłącznie do sądu odsyłającego będzie należało zastosowanie zasad ustanowionych we wskazanym art. 42, zgodnie z ich wykładnią dokonaną przez Trybunał, o tyle Trybunał może jednak udzielić wskazówek w celu ustalenia, w jakim stopniu zasady te mogą mieć zastosowanie do odesłania takiego, jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, polegającego na wymaganiu stosowania rur „z kamionki" i „betonu".

56 W tym względzie należy wskazać, po pierwsze, że materiału, z którego wykonany jest produkt, nie można zakwalifikować jako „wymagań wydajnościowych" lub „funkcjonalnych" w rozumieniu art. 42 ust. 3 lit. a) dyrektywy 2014/24. O ile bowiem materiał może przyczynić się do wydajności wyrobu lub jego zdolności do spełnienia wymagań funkcjonalnych, o tyle sam w sobie nie stanowi on „wymagania wydajnościowego" lub „funkcjonalnego".

57 W przypadku takim jak rozpatrywany w postępowaniu głównym, w którym w danym sektorze gospodarki istnieją produkty różniące się między sobą w zależności od ich wytworzenia, a w szczególności materiału, z którego są wykonane, wymóg użycia produktów wykonanych z określonego materiału należy, jak zauważył rzecznik generalny w pkt 72 i 73 opinii, uznać za odniesienie do „typu" lub do „konkretnej produkcji", które „mogłoby prowadzić do uprzywilejowania lub wyeliminowania pewnych przedsiębiorstw lub produktów", w rozumieniu art. 42 ust. 4 zdanie pierwsze dyrektywy 2014/24, ponieważ odniesienie to prowadzi do wyeliminowania przedsiębiorstw dostarczających produkty wykonane z materiału innego niż wymagany.

58 Po drugie, należy wskazać, że w trakcie rozprawy przed Trybunałem Fluvius oświadczył w odpowiedzi na zadane pytanie, iż nie dołączył do specyfikacji technicznej będącej przedmiotem sporu w postępowaniu głównym, zgodnie z którą rury odprowadzające ścieki miały być wykonane z kamionki, a rury odprowadzające wodę deszczową z betonu, wzmianki „lub równoważne".

59 Gdyby tak było, czego zbadanie należy do sądu odsyłającego, oznaczałoby to, bez konieczności badania, czy na podstawie art. 42 ust. 3 dyrektywy 2014/24 możliwe jest przedstawienie wystarczająco dokładnego i zrozumiałego opisu przedmiotu każdego zamówienia będącego przedmiotem postępowania głównego, że Fluvius nie mógłby skutecznie powołać się na wyjątek przewidziany w art. 53 ust. 4 akapit drugi pkt 1 ustawy o zamówieniach publicznych, który transponuje do prawa belgijskiego art. 42 ust. 4 zdanie drugie tej dyrektywy, ponieważ nie został spełniony wymóg sformułowany w zdaniu trzecim tego art. 42 ust. 4, transponowany do prawa belgijskiego na mocy art. 53 ust. 4 akapit trzeci tej ustawy.

60 Co się tyczy, po trzecie, przypadku, o którym mowa na początku art. 42 ust. 4 dyrektywy 2014/24, interpretowanego w pkt 51–53 niniejszego wyroku i transponowanego do prawa belgijskiego na mocy art. 53 ust. 4 akapit drugi pkt 2 tej ustawy, należy uznać, że wymóg dotyczący wykorzystania określonego materiału w ramach zamówienia publicznego lub jego części może w szczególności wynikać w sposób nieunikniony z przedmiotu zamówienia, jeśli opiera się on na estetyce poszukiwanej przez instytucję zamawiającą, lub na konieczności dostosowania obiektu budowlanego do jego środowiska lub gdy w świetle wymagań wydajnościowych lub funkcjonalnych na podstawie art. 42 ust. 3 lit. a) tej dyrektywy nieuniknione jest wykorzystanie wyrobów składających się z tego materiału. W takich sytuacjach nie można bowiem przewidzieć żadnej alternatywy opartej na innym rozwiązaniu technicznym.

61 Poza przypadkami, w których wykorzystanie materiału wynika w sposób nieunikniony z przedmiotu zamówienia, instytucja zamawiająca nie może, bez dodania wzmianki „lub równoważne", wymagać użycia określonego materiału. Powinna ona zatem, w ramach specyfikacji technicznych, powstrzymać się od wymagania użycia określonego materiału, unikając jego wskazania w dokumentacji przetargowej lub wskazując jeden lub więcej materiałów, dodając przy tym wzmiankę „lub równoważne". W związku z tym instytucja zamawiająca będzie musiała, zgodnie z zamierzonym w dyrektywie 2014/24 celem otwarcia na konkurencję, stosować kryteria udzielenia zamówienia do różnorodnych ofert, które mogą obejmować zarówno produkty wykonane z materiałów, których stosowanie jest powszechne w danym sektorze, jak i produkty składające się z materiałów mniej typowych, a nawet innowacyjnych. Instytucja zamawiająca daje tym samym zainteresowanym wykonawcom możliwość wykazania równoważności takich materiałów.

62 W świetle powyższych rozważań odpowiedź na pytania drugie i trzecie brzmi: art. 42 ust. 4 dyrektywy 2014/24 należy interpretować w ten sposób, że instytucje zamawiające nie mogą bez dodania wzmianki „lub równoważne" określić w specyfikacjach technicznych zamówienia publicznego na roboty budowlane, z jakich materiałów powinny być wykonane produkty proponowane przez oferentów, chyba że wykorzystanie określonego materiału wynika w sposób nieunikniony z przedmiotu zamówienia, ponieważ nie można przewidzieć żadnego rozwiązania alternatywnego opartego na innym rozwiązaniu technicznym.

W przedmiocie pytania czwartego

63 Poprzez pytanie czwarte sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 42 ust. 2 dyrektywy 2014/24 w związku z art. 18 ust. 1 tej dyrektywy należy interpretować w ten sposób, że obowiązek zapewnienia wykonawcom równego dostępu do procedur udzielania zamówień publicznych oraz zakaz tworzenia nieuzasadnionych przeszkód w otwarciu zamówień publicznych na konkurencję, o których mowa w tym ostatnim przepisie, są bezwzględnie naruszone, gdy instytucja zamawiająca wyeliminuje w drodze specyfikacji technicznej, która nie jest zgodna z zasadami określonymi w art. 42 ust. 3 i 4 wspomnianej dyrektywy, niektóre przedsiębiorstwa lub produkty.

64 Z brzmienia art. 42 ust. 2 dyrektywy 2014/24 wynika jednoznacznie, że przepis ten ma na celu przypomnienie, w odniesieniu do formułowania specyfikacji technicznych, niektórych zasad określonych w art. 18 ust. 1 tej dyrektywy, a mianowicie, po pierwsze, obowiązku równego traktowania wykonawców, a po drugie, zakazu sztucznego ograniczania konkurencji (zob. podobnie wyrok z dnia 25 października 2018 r., Roche Lietuva, C-413/17, EU:C:2018:865, pkt 32, 33).

65 Ta treść art. 42 ust. 2 dyrektywy 2014/24 została z kolei skonkretyzowana w art. 42 ust. 3 i 4. Jak wynika z analizy pytań prejudycjalnych od pierwszego do trzeciego, ustępy te opierają się również, jak potwierdza motyw 74 dyrektywy 2014/24, na wspomnianym obowiązku i rzeczonym zakazie.

66 W konsekwencji, w przypadku gdy niektóre przedsiębiorstwa lub produkty są wyłączone ze względu na specyfikację techniczną, która jest niezgodna z zasadami określonymi w art. 42 ust. 3 i 4 dyrektywy 2014/24, wyłączenie to nieuchronnie narusza ustanowiony w art. 42 ust. 2 obowiązek zapewnienia, aby specyfikacje techniczne zapewniały równy dostęp do postępowania o udzielenie zamówienia i nie ograniczały nadmiernie konkurencji.

67 W związku z tym odpowiedź na pytanie czwarte brzmi: art. 42 ust. 2 dyrektywy 2014/24 w związku z art. 18 ust. 1 tej dyrektywy należy interpretować w ten sposób, że obowiązek zapewnienia wykonawcom równego dostępu do procedur udzielania zamówień publicznych oraz zakaz tworzenia nieuzasadnionych przeszkód w otwarciu zamówień publicznych na konkurencję, o których mowa w tym ostatnim przepisie, są bezwzględnie naruszone, gdy instytucja zamawiająca wyeliminuje w drodze specyfikacji technicznej, która nie jest zgodna z zasadami określonymi w art. 42 ust. 3 i 4 wspomnianej dyrektywy, niektóre przedsiębiorstwa lub produkty.

W przedmiocie kosztów

68 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (czwarta izba) orzeka, co następuje:

1) **Artykuł 42 ust. 3 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie zamówień publicznych, uchylającej dyrektywę 2004/18/WE**

   należy interpretować w ten sposób, że:

   zawarte w tym przepisie wyliczenie metod formułowania specyfikacji technicznych ma charakter wyczerpujący, bez uszczerbku dla wiążących krajowych przepisów technicznych, które są zgodne z prawem Unii w rozumieniu tego przepisu, i bez uszczerbku dla art. 42 ust. 4 tej dyrektywy.

2) **Artykuł 42 ust. 4 dyrektywy 2014/24**

   należy interpretować w ten sposób, że:

   instytucje zamawiające nie mogą bez dodania wzmianki „lub równoważne” określić w specyfikacjach technicznych zamówienia publicznego na roboty budowlane, z jakich materiałów powinny być wykonane produkty proponowane przez oferentów, chyba że wykorzystanie określonego materiału wynika w sposób nieunikniony z przedmiotu zamówienia, gdyż nie można przewidzieć żadnego rozwiązania alternatywnego opartego na innym rozwiązaniu technicznym.

3) **Artykuł 42 ust. 2 dyrektywy 2014/24 w związku z art. 18 ust. 1 tej dyrektywy**

   należy interpretować w ten sposób, że:

   obowiązek zapewnienia wykonawcom równego dostępu do procedur udzielania zamówień publicznych oraz zakaz tworzenia nieuzasadnionych przeszkód w otwarciu zamówień publicznych na konkurencję, o których mowa w tym ostatnim przepisie, są bezwzględnie naruszone, gdy instytucja zamawiająca wyeliminuje w drodze specyfikacji technicznej, która nie jest zgodna z zasadami określonymi w art. 42 ust. 3 i 4 wspomnianej dyrektywy, niektóre przedsiębiorstwa lub produkty.

Podpisy